

Opatrovnictví a sociální práce s duševně nemocnými lidmi – příklad dobré praxe

V nelehké situaci se může ocitnout každý z nás, někdy vede náročná životní situace u člověka ke vzniku jeho psychických obtíží a následně i k propuknutí nemoci, tak jako se tomu stalo u pana Daniela.

Pan Daniel začal koncem roku 1989 aktivně podnikat, jako čerstvý dvacátník byl tehdy nadšen svěžím porevolučním dním. Nejdříve si otevřel za pomoci svého otce menší obchod se smíšeným zbožím, později se pustil i do pronájmu baru, kde však začaly jeho první podnikatelské neúspěchy, které jako experimentátor marihuany, řešil jejím zvýšeným užíváním. Následně začalo experimentování a po čase zřejmě i určitá závislost na pervitinu. Marihuanu, jako psychotropní látku, užíval spíše jako podpůrný prostředek pro „dobrou náladu“ a zábavu v kolektivu, s užíváním pervitinu, který je syntetický stimulant z řady amfetaminů, se dostal do společnosti stejně závislých osob. V této době začal Daniel ztrácet reálný náhled a jeho chování se vymykal a běžnému užívání drog, rodina se začala obávat vedlejších příznaků jeho chování. Jejich obava se následně potvrdila, když po ambulantním vyšetření i následné hospitalizaci byla Danielovi diagnostikována schizofrenie, tedy duševní porucha charakteristická selháváním myšlenkových procesů a sníženou schopností vnímat emoce a přiměřeně na ně reagovat. V jeho případě se viditelně projevovala nejen zmatenou řečí a nestandardním myšlením, ale poté také sluchovými halucinacemi a bludy.

Ztráta kontroly nad svým životem

Za obchod s prodejem drog hrozí trest odnětí svobody

Pan Daniel začal drogy postupně prodávat, což vedlo k jeho trestu odnětí svobody, v té době začal Daniel experimentovat také s heroinem, který je polysyntetickým opiátem, velmi silně návykovým derivátem alkaloidu. V kombinaci s pobytem ve výkonu trestu se plně rozvinula i jeho schizofrenie. Po návratu z výkonu trestu, především díky pomoci rodiny a pravidelným návštěvám psychiatrické ambulance, zůstalo nějaký čas Danielo chování v udržitelné normě. Bohužel Daniel se nedokázal vypořádat s tím, že již nepodniká, začal opět vyhledávat své „staré známé“ a také se vrátil k užívání psychotropních látek, což v kombinaci s léky na schizofrenii nic pozitivního nepřineslo. Následně rodina přestávala zvládat jeho excesy a po situaci, kdy byl Danielovi zabaven kvůli dluhům byt v jeho vlastnictví, došlo k omezení jeho svéprávnosti. Po nějakou dobu se snažil funkci opatrovníka zastávat jeho otec. Vyhledal také pomoc sociální pracovní-

ce na příslušném pověřeném městském úřadě a společně nastavili určitá pravidla, s ohledem na potřeby Daniela. Tato spolupráce za pomoci sociální pracovníce, ale také ve spolupráci s psychiatry

Pervitin je nejrozšířenější nelegální droga v ČR s vysokým potenciálem pro vznik závislosti

rem delší dobu fungovala. Právě zde byla a je nutná víceoborová spolupráce, jelikož **sociální pracovník i opatrovník** musí být s ohledem na schizofrenii Daniela v průběžném kontaktu.

Názorové rozpory mezi otcem a synem však vedly k tomu, že se otec opatrovnictví vzdal a jelikož v rodině i mezi Danielovými nejbližšími, nebyl nikdo, kdo by chtěl funkci opatrovníka zastávat, byl **soudem ustanoven veřejný opatrovník**, což je dle citace zákona obec, ve které se opatrovanec fakticky zdržuje.

Zde nastal prostor pro spolupráci veřejného opatrovníka a sociálního pracovníka obce. Obě tyto profese vyžadují po lidech, kteří je vykonávají,

jsou? Přesně ty, které vymezuje rozsudek a následně tzv. listina opatrovníka, vydaná příslušným soudem, který o omezení rozhodl.

Sociální pracovník pak pomáhá provázet Daniela především „sociální sférou“. Radí, pomáhá tam, kde může být klientovi užitečný v orientaci v sociálním systému či v dávkách sociálního nebo důchodového zabezpečení. Sociální pracovník obce pomohl panu Danielovi s vyřízením průkazu pro osoby se zdravotním postižením, kdy doprovodil pana Daniela na Úřad práce; také mu pomohl podat žádost o příspěvek na péči a byl přítomen u sociálního šetření při řízení o jeho přiznání. S pomocí sociálního pracovníka byl panu Danielovi přidělen městský byt o velikosti 1+1, smlouvu na byt podepsal veřejný opatrovník. Následně byla sociálním pracovníkem

obce kontaktována služba sociální rehabilitace, která pomáhá panu Danielovi k aktivizaci a podpoře samostatnosti, sociální pracovníci služby navštěvují pana Daniela přímo v jeho bytě, dohlížejí také na to, aby pan Daniel docházel ambulantně jedenkrát měsíčně do psychiatrické nemocnice na depotní injekci. Pan Daniel začal také dvakrát týdně navštěvovat službu tzv. chráněných dílen, kde se věnuje lesnickým pracím. Tyto aktivity jsou pravidelně u pana Daniela sociálním pracovníkem obce sledovány a je zároveň informován veřejný opatrovník, za kterým pan Daniel jedenkrát týdně dochází pro soudem přidělenou finanční částku 500 Kč, se kterou může samostatně hospodařit. U pana Daniela se tak potvrdilo, že práce veřejného opatrovníka a sociálního pracovníka se sice často překrývají a doplňují, ale rozhodně nejsou totožné.

Soud ustanovuje veřejného opatrovníka

určité osobnostní a profesní předpoklady, širokou škálu dovedností, empatii a přístup ke klientovi, který mu pomůže udržet se mezi společností za předpokladu pomoci právě ze strany sociálního pracovníka a veřejného opatrovníka. I když práce sociálního pracovníka a opatrovníka velmi úzce souvisí, tak každá z těchto profesí má specifické nároky, které nelze zaměňovat.

Opatrovník s klientem udržuje kontakt, projevuje o něj zájem, pomáhá mu řešit záležitosti každodenního života, ale není jeho pečovatelem, či pomocníkem v domácnosti, řeší také záležitosti, pro které je pan Daniel omezen ve svéprávnosti. A jaké to

Návrat do běžného života bez podpory je komplikovaný

V uvedeném příkladu pana Daniela je podstatné propojení a spolupráce veřejného opatrovnictví a sociální práce na obci, kde k sobě tyto dvě profese nacházejí shodnou cestu a jsou ve prospěch klienta. Sociální pracovník sídlí na sociálním odboru městského úřadu a veřejný opatrovník bývá na obci, kde má klient faktické bydliště a oba tu jsou pro osoby, které se potýkají s problematickými situacemi ve svém životě, ať již jde o situace náhlé nebo dlouhodobé.